

De Saamwerker

Orgaan van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

83ste jaargang
maart 2026

Mannenbond
CGK

1

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Meditatie over Psalm 104:34
- 5 Bijbelstudie Hooglied 7
- 9 Muziek in de Bijbel - Inleiding en deel 1
- 12 Boekbespreking
- 13 Studie Nederlandsche Geloofsbelijdenis (3)
- 17 Nieuws uit Nunspeet
- 18 Flyer Bondsdag 2026
- 19 Bijbelstudies in de zomerperiode
- 20 Antwoord Koninklijk Huis
- 21 Antwoordbrief Minister-President
- 22 Verslag districtsbijeenkomst Harderwijk
- 26 Lezing districtsavond Prof. dr. J. van den Os
- 28 Themadagen 2026

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. juni 2026

Commissie van redactie

P. van der Lede, Nunspeet
ds. C.J. Droger, Vlaardingse

Redactieadres

P van der Lede
Dreeslaan 26
8072 XP Nunspeet
telefoon: 0645453710
kvn4568@gmail.com

Secretariaat

P van der Lede
Dreeslaan 26
8072 XP Nunspeet
telefoon: 0645453710
e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl
(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Van de voorzitter

Het is even wennen voor ons allemaal. Voortaan zal *De Saamwerker* niet meer op papier verschijnen maar in digitale vorm aan de mannenverenigingen worden toegezonden. De hoge kosten voor het publiceren op papier hebben ons daartoe geroepen.

Uiteraard kunt u het blad printen en meenemen naar de avond van de mannenvereniging om een Bijbelstudie met elkaar te bespreken. Mochten oudere leden niet over een printer beschikken dan wil de secretaris vast een uittreksel voor hen maken.

Omdat wij niet meer gebonden zijn aan een bepaald aantal pagina's per nummer en wij vanuit de verenigingen weleens de vraag krijgen naar meer Bijbelstudies per nummer, publiceren wij vanaf dit nummer drie Bijbelstudies per nummer.

Wij hopen dat elke mannenvereniging zo genoeg stof heeft om te bespreken tijdens de verenigingsavonden.

Verandert de manier van verspreiden, de inhoud en de vormgeving van het blad veranderen niet. Onze nieuwe secretaris blijkt heel handig te zijn op het gebied van vormgeving en heeft de nieuwe uitgave vormgegeven. Ik vind het blad er prachtig uitzien.

Wat ook niet verandert, is de bron van ons bondsblad.

Dat is het Woord van God dat onuitputtelijk is en waarin je nooit uitgestudeerd raakt. Ik hoop dat God Zijn zegen aan ons blad blijft verbinden zodat het tot zegen is voor alle leden van de mannenvereniging.

Een liefdevolle groet, broeders!

Ds. C.J. Droger

wonderlijk gemaakt heeft. En die God kent hij niet slechts als de grote Schepper aller dingen. Hij noemt Hem de HEERE (let op de hoofdletters), de God Die Zijn verbond met Zijn volk heeft opgericht, de God van Abraham, Izaäk en Jakob, Die er is ten behoeve van Zijn volk, Die Zijn volk verlost en leidt en dat werk ook voleindigt. Dat is de diepste toon in onze tekst: Die God is onze God, God van volkomen zaligheid! Zoals de belijdenis het nieuwtestamentisch verwoordt: de eeuwige vader van onze Heere Jezus Christus. Of zoals een Engels lied het zingt: This is my Father's world (Dit is mijn Vaders wereld). Hier zingt iemand die niet alleen oog heeft gekregen voor de Geest, Die als Gods adem het gelaat van de aarde vernieuwt (vers 30), maar die door dat vernieuwende werk van de Geest een nieuw hart heeft gekregen en nieuwe ogen en een nieuwe mond. Mag ik u en jou vragen: kijken wij zo om ons heen en blijkt daaruit dat wij nieuwe mensen zijn geworden? Zien wij de schoonheid en de majesteit van de schepping als werk van die God, Die om Christus' wil mijn God en Vader wilde worden? Voelen wij de pijn van onze zonde, die zoveel van dat mooie heeft stuk gemaakt? Herkennen we iets van het zuchten van de schepping naar het volmaakte dat komt als alle dingen nieuw worden? Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn! Een echte gelovige kent iets van dat zoete in de ontmoeting met de Heere in de werken van Zijn handen. Die kent ook iets van het verlangen dat uit deze woorden spreekt: dat de Heere Zich zal verlustigen in onze aanbidding bij de aanschouwing van Zijn werken. Zo kan de tekst ook vertaald worden: dat die overdenking van mij Hem zal behagen. Om Hem gaat het immers, om de eer van Zijn Naam, om de Schepper Die Vader is en Zijn Zoon gegeven heeft opdat

zondaren tot Zijn kinderen aangenomen zouden worden en de aarde mogen beërven. Wie dat geheim kent, wie deze God leert kennen, stemt in met de Psalmist: De hemelen vertellen Gods eer en het uitspannel ver kondigt het werk Zijner handen. Maar die eindigt zijn overdenking met een gebed. Laat U mijn tong en mond en 's harten diepsten grond toch welbehaaglijk wezen. Ik wens u de ervaring van de zoetheit van dit mediteren in deze weken van harte toe.

Hooglied 7

ds. M.J. van Keulen

Heilige der heiligen

Het Hooglied werd door een joodse rabbi eens het heilige der heiligen genoemd. De heiligste plaats in de tabernakel waar de ark van het verbond staat. De plaats waar God Zelf woont en troont. Daar mocht niemand komen behalve de hogepriester die één keer per jaar op de grote verzoendag het heilige der heiligen binnen mocht gaan om een offer te brengen. In het Hooglied bevinden wij ons, en zeker in hoofdstuk zeven, als het ware in het heilige der heiligen. Opnieuw schildert de bruidegom zijn bruid met allerlei heerlijke beelden. Hij kan er geen genoeg van krijgen haar schoonheid te beschrijven.

In de slotverzen van hoofdstuk zes wordt een bijzondere beschrijving van de bruid gegeven. Ze wordt Sulammith genoemd. Deze naam verraadt haar afkomst. Afkomstig uit Sulem, in de vlakke van Jizreël bij de berg Tabor. Ze wordt geschilderd als een dansende bruid. Een en al vrolijkheid. Zo gaat hoofdstuk zeven verder. Het is alsof de bruidegom haar vanaf een afstand bekijkt. Wat houdt Hij toch van haar. Hij neemt haar helemaal op. Dit keer van beneden naar boven, van teen naar top.

De schoonheid van de bruid

In de verzen één tot en met negen is de bruidegom aan het woord. Hij beschrijft zijn bruid als een sieraad dat door een kunstenaar vervaardigd is. Heel intiem spreekt hij van haar. Haar schreden zijn mooi in haar sandalen. De rondingen van haar heupen zijn als halssieraden. Daar ziet hij de hand van de

kunstenaar in. Hoe we eerder hoorden dat de bruid donker was van huid vanwege de brandende zon op het veld en vuil vanwege het zware werk op het land, is ze in de ogen van de bruidegom een kunstwerk, een sieraad.

Dan beschrijft de bruidegom wat voor een ander niet zichtbaar is maar voor Hem wel. Heel intiem spreekt hij over haar navel die is als een ronde schaal en haar buik als een hoop tarwe, prachtig goudgeel van kleur. En haar beide borsten, die teken zijn van haar schoonheid en vruchtbaarheid, zijn als gazelle kafjes. Buik en borsten zijn vandaag de dag voor velen geen bedekte plaatsen meer. De heiligheid van het lichaam wordt ontheiligd. Maar voor de bruidegom zijn het de plaatsen die Hij alleen mocht zien. Dat is een kostbaar goed in de relatie met zijn bruid.

Haar hals is als de ivoren toren. Ivoor is een kostbaar materiaal. Zo kostbaar is de bruid voor de bruidegom. Haar ogen zijn als de vijvers van Hesbon. Hesbon lag ten noordoosten van de Middellandse zee en stond bekend om zijn vijvers. En haar neus als de toren van Libanon die uitziet op Damascus. Haar hoofd is als de Karmel en haar haartooi is purperrood. De Koning zit gevangen in haar lokken. Ze heeft een koninklijke schoonheid. Hij beschrijft haar als een koningskind. Hij is helemaal door haar schoonheid in beslag genomen. 'Wat bent u mooi, wat bent u lieflijk, liefste, vol van genot'.

De bruidegom heeft maar één verlangen en dat is in liefde van haar schoonheid te genie-

ten. Daar geeft hij ook beelden aan. Hij wil haar omhelzen en vasthouden, Hij wil haar zien en ruiken, met zijn gehemelte proeven als goede wijn. Hier wordt iets zichtbaar van het heilige der heiligen. De relatie tussen bruidegom en bruid die heilig is. Door God zo bedoeld en gegeven. Zo heilig en heerlijk dat wij daar in onze gebroken wereld niet zo goed raad meer mee weten. Die prachtige bloem van de seksualiteit die bij God vandaan komt is vandaag de dag vaak vervangen door een kunstbloem die in de verste verte niet lijkt op het echte dat God gemaakt heeft. Er is zoveel dat het niet haalt bij die heiligheid, een heerlijkheid zoals God het bedoeld heeft bij die liefde tussen man en vrouw. Daardoor kan het zijn dat we ons bij het lezen van Hooglied zeven wat ongemakkelijk voelen.

Daarin zien wij de zondeval. Adam en Eva schaamden zich niet voor elkaar toen zij in het paradijs leefden. Maar door de zondeval kwam ook de schaamte en de gebrokenheid in relaties en de seksualiteit. Deze verzen in het Hooglied bepalen ons hoe God het kunstwerk bedoeld heeft. De vreugde en het genot die de bruidegom heeft als hij aan zijn bruid denkt, zo respectvol en koninklijk. Prediker zegt; 'Geniet van het leven met de vrouw die u liefhebt, al de dagen van uw vluchtige leven die Hij u gegeven heeft onder de zon'. Daarin proeven we Gods liefde.

Misschien is het lastig om voor te stellen wat dit gedeelte met God te maken heeft. Toch weerspiegelt deze liefde van de bruidegom, de liefde van God voor Israël, van Christus voor zijn gemeente. Donker van huid, ze voldoet niet aan het schoonheidsideaal. Ze is maar een eenvoudig meisje van het platteland, helemaal geen koningskind. Dat is ze

niet, maar dat ziet Hij wel in haar. Dat maakt Hij van haar, dat laat Hij haar zijn. Het Hooglied wordt gezongen met Pesach, het feest van de uittocht, van de bevrijding uit Egypte.

Toen heeft Hij haar bij de hand genomen. Nog duidelijker zien we Gods liefde in de Heere Jezus Christus. Die gekomen is voor de arme en donkere bruid. Voor mensen die zijn weggelopen, verloren zondaren. In de Heere Jezus Christus mogen ze koningskinderen worden. Nee, dat zijn ze niet uit zichzelf. In Christus Jezus wil de Vader hen zo aanzien. Zo wil Hij hen bij de hand nemen en leiden naar het beloofde land om samen te zijn en om u Zijn liefde te geven.

In vers acht wordt de bruid vergeleken met een palmboom. Een palmboom die staat symbool voor de rechtvaardige in het huis van God. In Christus Jezus maakt God een mens rechtvaardig, Hij verklaart een mens rechtvaardig. Niet omdat de mens zijn zaken zo goed op orde heeft. Maar omdat Hij verzoent en zuivert. Daar mogen we in het Heilig Avondmaal iets van proeven en gedenken. De wijn die wijst op het vergoten bloed van Christus die schoonwast van alle zonden. En het brood dat wijst op zijn gebroken lichaam. Verbroken tot verzoening van al onze zonden. God laat zijn liefde blijken door het werk van de Heilige Geest in ons leven. Laat u door Hem meenemen en leiden. We zien dat de bruid in Hooglied zeven dat wel doet.

Liefde die beantwoord wordt

Halverwege vers negen valt de bruid de bruidegom in de rede. Waar hij spreekt over goede wijn neemt zij dat beeld van Hem over en zegt: 'Die stroomt regelrecht naar mijn Liefste'. De goede wijn stroomt naar Hem toe.

Die geef ik Hem, zegt de bruid. Zelfs als Hij slaapt. We hebben eerder gezien dat de bruid zelf had geslapen, in ieder geval op bed had gelegen. Toen was ze alleen geweest en had ze geen tijd en aandacht voor de bruidegom gehad.

Nu geeft ze zich helemaal aan hem over. Ze beantwoordt de liefde van bruidegom. 'Mijn liefste', zegt ze. Dat horen we wel 25 keer in het Hooglied. De Bruidegom beschrijft hoe geweldig de bruid is en dat hij haar wil liefhebben. Nu geeft de bruid zich helemaal aan hem over. Dat is het mooie van liefde. Ze geeft liefde en mag liefde terugontvangen. Liefde is niet alleen maar ontvangen, alleen maar consumeren. Liefde is ook niet geven met als doel om terug te ontvangen. Liefde komt ook niet alleen maar van één kant. Als dat het geval is wordt het tijd voor een gesprek. Echte liefde leidt tot wederliefde en in dat ongekende samenspel leidt het tot vreugde voor man en vrouw.

'Ik ben van mijn Liefste en Zijn begeerte gaat naar mij uit'. In deze woorden proeven we de overgave en het verlangen van de bruid. Heeft u zich al zo overgeven aan dé Bruidegom, aan de Heere Jezus Christus? Spreekt u zo uw verlangen naar Hem uit? Kan u het zeggen dat u niet meer van uzelf bent maar van uw trouwe Borg en Zaligmaker? Van Hem Die Zijn leven voor u heeft overgegeven?

Wanneer een jongere zo over zijn vriend of vriendin spreekt, 'Ik ben van mijn liefste', dan blijft dat als het goed is niet alleen bij woorden maar dan geeft dat ook aan dat hij of zij graag bij die ander wil zijn. Dat ze samen de tijd doorbrengen. Dat is nu precies wat we ook bij de bruid zien. Ze wil met de bruidegom samen zijn en zegt: 'Kom, mijn liefste,

laten wij naar buiten gaan, het veld in, laten wij overnachten in de dorpen'. Ze wil samen zijn, samen weg, samen het veld in. Het veld is de plaats waar je alleen kan zijn, waar je ongezien samen kan zijn met iemand anders. Daar wil ze hem haar liefde geven. Juist in dat samenzijn wordt liefde gegeven en ontvangen. In tijd voor elkaar, het samen optrekken en verbonden zijn aan elkaar.

Dit mogen we ook betrekken op onze relatie met Christus. Maak ook daarin tijd om samen te zijn met Hem. Doe dat in de stille tijd door de lofprijzing, eer Hem en aanbidt Hem. Dat blijft niet beperkt tot de stille tijd. Het is de vrucht van het geloof, het mag ook zichtbaar worden in onze belijdenis, in onze dankbaarheid en goede werken. De intieme en verborgen omgang met de Heere heeft betrekking op heel uw leven. Niet alleen op bepaalde gebieden ervan of op bepaalde tijden.

God uw liefde geven, wederliefde om wat Hij in Zijn Zoon de Heere Jezus Christus gedaan heeft aan het kruis op Golgotha. Om de liefde waarmee Hij ons eerst heeft liefgehad. Laten we zo onze liefde geven aan de Heere door Zijn geboden te houden, door Hem van harte te dienen. Door Hem te zoeken in ons gebed en in Zijn woord. Door van Hem te getuigen in woorden en daden. Laten wij vroeg opstaan om naar de wijngaarden te gaan om te zien of de wijnstok uitloopt. De wijngaard is in de Bijbel het beeld van Israël, het beeld van het koninkrijk van God. 'De wijngaarden', meervoud zijn die plaatsen waar de Heere werkt. Wat een heerlijk beeld. Daar wil de bruid heengaan, maar niet alleen. Daar wil ze met de bruidegom zijn. Met de bedoeling om vrucht te vinden. Hier wordt het beeld van de lente gebruikt om de ontluikende liefde te onderstrepen. De granaatappels of

liefdesappels als teken van de liefde die tot uiting komt.

Samen genieten van de vruchten. Is het uw verlangen om met de Heere onderweg te zijn in uw leven?

Om Zijn liefde te beantwoorden in wat u doet en niet doet, in de keuzes die we maken? Wordt het zichtbaar in ons leven dat we niet alleen onderweg zijn maar samen met de Bruidegom in de wijngaard zijn?

Wanneer u Hem zo liefhebt gaan de mensen het ook aan u zien. Dan wordt uw leven een loflied voor Hem. Dan wordt het werk van de Geest zichtbaar in uw leven.

Dan draagt u vrucht en wordt er vrucht zichtbaar in uw leven. En aan de vrucht herkent men de boom. Dan wordt u herkenbaar als van Christus. We begonnen met het beeld van het heilige der heiligen.

De plaats waar God woont en troont. Laat zo uw lichaam de tempel van de Heilige Geest zijn, dat daarin iets te zien mag zijn van het heilige der heiligen, van de intieme en verborgen omgang met de Heere.

Dat U van Hem bent en van Hem alleen en Zijn begeerte naar u uitgaat.

Gespreksvragen

1. Waarin ziet u de hand van God 'de Kunstenaar' in uw leven?
2. Lees 1 Korinthe 6: 19-20 Hoe gaat u om met de heiligheid van uw lichaam? Waarom zijn deze woorden zo nodig vandaag de dag?
3. Hoe zou dit Bijbelgedeelte behulpzaam kunnen zijn bij een huwelijksgesprek?
4. Hoe worden wij opgeroepen om Gods liefde te beantwoorden?
5. Op welke wijze bent u herkenbaar als christen?
Lees hierbij Galaten 5: 22-26

Muziek in de Bijbel

Inleiding

Als een van de weinige mannen was ik aanwezig op de dag van CGK-VROUW op 17 mei 2025 in de Chr. Geref. Kerk te Bunschooten. Dat was genieten! Niet alleen van de hartelijke contacten en ontmoetingen tussen de bijeenkomsten door, maar vooral door wat er op die dag geboden werd. Er klonken twee boeiende en leerzame lezingen en er werd heerlijk met elkaar gemusiceerd en gezongen. Middels een quiz werd onze kennis van muziek in de Bijbel getest. Het was te merken dat iedereen genoot van wat er naar voren gebracht werd. In aansluiting hierop heeft de redactie van het blad *Vrouw* besloten om in het seizoen 2025/26 een vijftal Bijbelstudies te publiceren over het onderwerp 'Muziek in de Bijbel'. Aan mij werd de vraag gesteld of ik die Bijbelstudies wil schrijven en daarmee heb ik graag ingestemd. Van verschillende kanten kwam de vraag naar mij toe of deze Bijbelstudies ook in *De Saamwerker* gepubliceerd konden worden. Ook daar heb ik graag mee ingestemd.

Omdat er in de Bijbel veel over muziek gesproken wordt, vooral in het Oude Testament, moest ik een keuze maken. Na enig wikken en wegen kwam ik op de volgende onderwerpen uit:

1. muziek bij belangrijke momenten in de geschiedenis van Israël;
2. muziek in de Psalmen;
3. muziek in de dienst van God;
4. muziek in het leven van Jezus
5. muziek in de nieuwtestamentische gemeenten en daarna.

ds. C.J. Droger

Het eerste deel van deze serie Bijbelstudies treft u in dit nummer aan. In de komende nummers zullen de andere delen gepubliceerd worden. Met deze indeling hoop ik het belangrijkste wat de Bijbel over muziek zegt voor het voetlicht te halen. Ik hoop dat deze serie Bijbelstudies met vreugde zullen worden gebruikt op onze mannenverenigingen.

Voor een verdere oriëntatie op dit onderwerp, wil ik wijzen op een boekje dat ik een aantal jaren geleden geschreven heb. Het heeft als titel *Een gevoelige snaar* en de ondertitel is 'Een bijbelse visie op muziek'. Het is in 2020 uitgegeven bij Groen - Heerenveen. En laten we vooral de lofzang gaande houden! Laten op elke verenigingsavond psalmen en liederen weerklinken en laten in onze gezinnen muziek en zang een gewaardeerde plaats mogen innemen.

Muziek verrijkt en verblijdt je leven en zingen versterkt en vertolkt ons geloof. Volgens Luther is de muziek een buitengewone gave van God. Het zingen van geestelijke liederen is goed en aangenaam voor Hem. En zó is het!

Muziek in de Bijbel

deel 1

Exodus 15:1-18

2 Kronieken 20:20-30

Muziek bij belangrijke momenten in de geschiedenis van Israël

Er zit muziek in de Bijbel. In heel het Woord van God klinken klanken. Muziek doet ertoe in de dienst van Hem. In deze serie van vijf delen willen we met elkaar stilstaan bij een aantal Bijbelgedeelten waarin gesproken wordt over muziek. Ik hoop dat ons leven erdoor zal worden verrijkt en dat het dienen van God er een nog diepere invulling door zal krijgen.

Een luid loflied

Het eerste moment waarbij we stilstaan, is een aangrijpend moment. Het volk Israël is door de HEERE uit Egypte verlost en op weggebracht naar Kanaän. God laat Zijn volk echter niet de kortste weg nemen, maar de weg naar de Sinaï inslaan. Daar zal Hij het verbond met Israël vernieuwen en de leefregels van het verbond afkondigen. Op weg naar de berg Sinaï stuit het volk echter op een barrière: de Rode Zee. Als het Egyptische leger ook nog achter hen aankomt, zit het volk als ratten in de val. Ze kunnen geen kant op. Dit wordt hun ondergang.

God ziet echter naar Zijn volk om, baant een weg door de Rode Zee en geleidt mens en dier veilig naar de overkant. Als de Farao met zijn leger het pad door de zee ook betreedt, wordt dat hun levenseinde. De wanden van water storten in en allen die over de

ds. C.J. Droger

zeebodem lopen, vinden de dood. Wat is de reactie van het Joodse volk op dit aangrijpende gebeuren? Het verbaast ons niet meer, omdat we de Bijbel kennen, maar het is wel verbazingwekkend wat hier gebeurt. Het Joodse volk gaat zingen na deze vreselijke gebeurtenis. Allereerst lezen we over een lied dat Mozes met de Israëlieten gezongen heeft (Ex. 15:1-18). Hoe is dat gegaan?

Heeft Mozes een lied geschreven, er een melodie bij gecomponeerd en dit lied aan het volk gegeven om het samen te zingen? Of heeft hij een tekstdichter de opdracht gegeven een lied te maken in samenwerking met een componist? Het staat niet in de Bijbel dus we weten het niet. In ieder geval is duidelijk dat er op een bepaald moment een lied en een melodie is en dat dat lied door het Joodse volk gezongen is. Een lied voor de HEERE (Ex. 15:1).

In dat lied wordt de HEERE grootgemaakt en geprezen om wat Hij heeft gedaan in de vernietiging van het Egyptische leger. Wat was het spannend geweest, maar de HEERE had het opgenomen voor Zijn volk.

Hij had een volkomen verlossing gegeven. De HEERE krijgt alle eer voor wat Hij deed en schonk.

We krijgen het idee dat het lied van Mozes aanstekelijk heeft gewerkt.

Mirjam, de zus van Mozes en Aäron, neemt een tamboerijn in haar hand en alle vrouwen van Israël doen dat ook. In een reidans gaan ze door het legerkamp en samen zingen ze het refrein van het lied van Mozes. Ook de

vrouwen afzonderlijk brengen God de eer voor wat Hij deed.

Heilzame harpmuziek

We hebben vervolgens een ontmoeting met de profeet Elisa. Op een bijzondere manier roept de HEERE hem om de opvolger van de profeet Elia te worden. Dat Elisa gevoelig is voor muziek, wordt ons in het Woord van God verteld (2 Kon. 3).

Als koning Joram aan de macht komt, ontstaan er gelijk problemen.

Koning Mesa van Moab die jarenlang een grote schatting aan Achab heeft afgedragen, denkt: nu is het moment aangebroken om daarmee te stoppen, ik vind het mooi geweest.

Daar is Joram niet van gediend en vandaar dat hij zijn leger monstert om Mesa een kopje kleiner te maken. Hij vraagt aan koning Josafat van het Tweestammenrijk Juda of die hem met zijn leger wil vergezellen om het opstandige Moab te overmeesteren. Josafat blijkt daartoe bereid, maar de samengevoegde legers komen in de problemen. Op een bepaald moment is er een groot gebrek aan water en hoe zal daarin worden voorzien? Josafat bedenkt een oplossing. Hij stelt de vraag: 'Is hier geen profeet van de HEERE, door wie wij de HEERE kunnen raadplegen?'

Elisa blijkt in de buurt te zijn. Beide koningen gaan naar Elisa toe en vragen aan hem of hij de HEERE voor hen wil raadplegen. Eigenlijk wil Elisa dat niet, maar tenslotte gaat hij toch overstag. Maar dan moet er eerst een harpspeler komen en wat op zijn harp spelen. De fragiele klanken van de eenvoudige harp zullen Elisa's hoofd en hart rustig gestemd hebben en ontvankelijk gemaakt hebben voor een boodschap van God. God geeft hem die en Elisa mag hem gelijk aan de koningen doorgeven. Waartoe muziek leiden kan!

Een klinkende overwinning

We blijven nog even hangen in dezelfde tijd. Het is opnieuw spannend in de geschiedenis van Israël. De Moabieten, de Ammonieten en een deel van Meünieten trekken ten strijde tegen het Tweestammenrijk Juda.

Het is een grote troepenmacht en als koning Josafat hoort dat die eraan komt, krimpt zijn hart ineen. Hij schat in dat hij met zijn leger geen schijn van kans heeft in deze oorlog. Mooi en indrukwekkend is wat Josafat doet. Hij roept het volk samen in de tempel te Jeruzalem en gaat daar voorbede doen (2 Kron. 20:6-12). God verhoort terstond dit ernstige gebed en geeft een boodschap aan de Leviet Jahaziël die aan de koning en het volk mag doorgeven dat God voor Zijn volk zal strijden en het een volkomen overwinning over de troepenmacht zal geven. Deze boodschap leidt tot grote dankbaarheid, verwondering en vreugde.

De tempelzangers grijpen naar hun instrumenten en beginnen de HEERE met luide stem ten hoogste te prijzen. Daar blijft het niet bij.

De volgende morgen wordt het leger in gereedheid gebracht om de strijd met de vijanden aan te binden. Josafat laat het leger voorafgaan door zangers die de opdracht krijgen om de HEERE te loven met bekende woorden (vgl. Ps. 136). Als de zangers hun stem verheffen en de HEERE beginnen te loven, laat Hij merken dat Zijn goedertierenheid voor eeuwig is.

Hij zorgt ervoor dat het vijandige leger wordt verslagen zonder dat Juda er iets aan hoeft te doen.

Beladen met buit komen Josafat en zijn leger weer in Jeruzalem aan en ook dan wordt de HEERE met zang en muziek geprezen voor Zijn machtige daden (2 Kron. 20:28). Hoe indrukwekkend zal dat geklonken hebben!

Gespreksvragen

1. Wat vind je ervan dat het Joodse volk zó reageert op de vernietiging van het Egyptische leger in de Rode Zee? Hoe zouden wij kunnen reageren met muziek en zang op een ernstige situatie in ons leven of is dat niet gepast?
2. Herken je dat muziek je rustig kan stemmen en ontvankelijk kan maken voor het luisteren naar de boodschap van God in Zijn Woord? Bij welke muziek is dat weleens gebeurd?
3. In het derde Bijbelgedeelte dat we bespraken, zagen we dat door muziek het Joodse volk als het ware boven de nare situatie werd uitgetild. Herken je dat in je leven en zou je dat willen delen?
4. In het eerste en derde Bijbelgedeelte dat we bespraken, vindt er samenzang plaats. Wat is de waarde daarvan en herken je dat ook in je eigen leven?
5. Hoe zou het komen dat in onze gereformeerde belijdenisgeschriften nergens over muziek gesproken wordt (vgl. Zondag 38)?

Boekbespreking

Een gevoelige snaar

ds. C.J. Droger

Hoe gaan we als christenen met muziek om? Van welke muziek mogen we genieten en welke muziek kunnen we beter niet horen? Hoe spreekt de Bijbel over muziek en wat zegt dat voor vandaag?

Op deze en andere vragen gaat 'Een gevoelige snaar' in. Allereerst wordt geluisterd naar wat de Bijbel over muziek zegt en hoe dat in de kerkgeschiedenis verwerkt is. Vervolgens wordt op een voorzichtige manier een bijbelse visie op muziek geformuleerd en wordt geschetst welke uitwerking die in het dagelijks leven kan hebben. Deze uitgave loopt uit op een beschrijving van de plaats van muziek in de eeuwigheid.

N.A.V. Muziek in de Bijbel
Uitgeverij Groen, prijs €15.99
ISBN 9789088972522

P. van der Lede

Studie over de Nederlandse Geloofsbelijdenis (3)

NGB artikel 8 en 9, over de leer van de Goddelijke drie-eenheid

De Nederlandse Geloofsbelijdenis wijdt twee artikelen aan de leer van de Goddelijke drie-eenheid (ook wel de triniteit genoemd). In artikel 8 wordt deze leer uiteengezet. In artikel 9 worden een aantal Schriftbewijzen aangedragen. Het mag meteen al duidelijk zijn dat we spreken over een ondoorgrondelijk mysterie. Het werd vroeger wel genoemd 'het absolute mysterie'. Het is een geheimenis dat wij nooit kunnen doorgronden. God is groot en wij begrijpen Hem niet. Laat dat vooropstaan. We betreden heilige grond. Mozes verborg zijn gezicht, want hij was bevreesd God aan te kijken, Ex. 3:6. Wij kunnen God niet kennen zoals Hij is.

Toch mag dit ons er niet van weerhouden om er het een en ander over te zeggen, zoals onze belijdenis ook doet. Dat is niet om het mysterie te verklaren, maar om het veilig te stellen. Dat is nodig, want door de eeuwen heen zijn er telkens weer dwaalleraars geweest die deze leer hebben bestreden.

Wat verstaan we eronder?

Heel kort gezegd wil deze leer zeggen dat we geloven in één God, maar dat er in die eenheid een meervoud is. Er zijn drie Personen: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. Over de Godheid van de Zoon en van de Heilige Geest wordt afzonderlijk gesproken in de artikelen 10 en 11. We laten dit verder rusten. Drie en toch één. De vraag is hoe dit met elkaar te rijmen is. Nu, wij kunnen het niet tot een logisch, sluitend geheel maken.

ds. J.W. Wüllschleger

Door alle eeuwen heen heeft de kerk gezocht om woorden te geven aan dit geheimenis. Zo gebruikt de belijdenis een term als het *ene Wezen* van God. Daarmee wil zij zeggen: de drie Personen zijn onafscheidelijk met elkaar verbonden. Er is een volstrekte eenheid. Zij zijn één in waarheid, goedheid, barmhartigheid, eeuwigheid, enz.

Tegelijk zijn zij van elkaar onderscheiden. De Vader is niet de Zoon, en de Heilige Geest is niet de Vader of de Zoon. Dit onderscheid wordt aangeduid met de term *onmededeelbare eigenschappen*. Daarmee worden bedoeld die eigenschappen waarin zij van Elkaar verschillen.

Zo is het de Vader Die genereert, de Zoon Die is gegenereerd en de Heilige Geest Die uitgaat van de Vader en van de Zoon. De Vader is de Bron, de Oorzaak en het begin van alle dingen. De Zoon is het Woord, de Wijsheid en het Beeld van de Vader. De Heilige Geest is de eeuwige kracht en mogendheid, die uitgaat van de Vader en de Zoon.

Beelden

Je kunt proberen om beelden te gebruiken die ontleend zijn aan de natuur. Toch moeten we telkens zeggen dat die tekort doen aan de werkelijkheid. Drie broers kunnen een bedrijf oprichten en met elkaar samenwerken. Dat laat iets zien van de drieheid, maar het doet tekort aan de eenheid die in God is. De drie broers kunnen besluiten uit elkaar te gaan, maar zo is het niet met de eenheid in God. Die is wezenlijk en onverbreekelijk.

Een ander beeld dat weleens gebruikt wordt, is die van onze driekleurige vlag. Zo zouden de drie Personen ieder een kleur vertegenwoordigen. Het nadeel van dat beeld is dat de kleuren elk een derde deel vormen van de vlag. Ook dat geldt niet ten aanzien van God. Elk van de Personen is volledig God, niet slechts een deel ervan.

Sommigen hebben het wel vergeleken met iemand die drie verschillende functies heeft. Hij is – om maar iets te noemen – tegelijk leerkracht, vader en ambtsdrager in de gemeente. De ene keer staat de ene functie voorop, een andere keer de andere. Maar ook dit beeld schiet tekort, want het gaat niet om slechts één Goddelijk Persoon, maar om drie onderscheiden Personen.

Ten slotte voldoen ook wiskundige vergelijkingen niet. $1+1+1$ is 3 en nooit 1. Iemand zou kunnen zeggen: maar $1 \times 1 \times 1$ is nog steeds 1. Dat laatste heeft iets aantrekkelijks, maar het verklaart verder niets.

Het valt op dat we telkens lezen hoe het *niet* is. Lees artikel 8 nog maar eens door! In dit artikel klinkt het getuigenis van de kerk van alle eeuwen. Een van de kerkvaders, Gregorius van Nazianze, zei: ‘Zodra ik denk aan de ene God, word ik terstond omschenen door de glans van de drie Personen; zodra ik de drie onderscheid, word ik terstond weer geleid tot de ene God’.

Schriftbewijzen

Dat er een drie-enig God is, laten zowel Oud als Nieuw Testament zien. Artikel 9 geeft hier enkele voorbeelden van. Het Oude Testament legt vooral de nadruk op de eenheid die in God is. Denk maar aan Deuteronomium 6:4: ‘Hoor Israël, de HEERE onze God is een enig HEERE’. Toch vinden we in het

Toch vinden we in het Oude Testament ook aanwijzingen voor de drieheid in deze eenheid. Bij de schepping van de mens zegt God: ‘Laten Wij (meervoud!) mensen maken naar Ons beeld en naar Onze gelijkenis’. En dan volgt: ‘En God schiep (enkelvoud!) de mens’, Genesis 1:26,27. Waarom staat er niet gewoon: Laat Mij mensen maken? Het Hebreuws kent niet het zogenaamde majesteitsmeervoud. Blijkbaar is er in de ene God een meervoud. Datzelfde komt ook terug in Gen. 3:22.

Wat in het Oude Testament nog enigszins verborgen aanwezig is, wordt in het Nieuwe Testament helder geopenbaard. Veel teksten zouden in dit verband genoemd kunnen worden. De belijdenis verwijst naar de doop van Christus in de Jordaan, Matt. 3:12-17. Hier klinkt de stem van de Vader: ‘Dit is Mijn geliefde Zoon’. De Zoon, onze Heere Jezus Christus, wordt gedoopt, waarna de Heilige Geest in de gedaante van een duif op Hem neerdaalt. De engel Gabriël zegt in de geboorteaankondiging van Jezus tegen Maria: ‘De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste (dat is God de Vader) zal u overschaduwen. Daarom ook zal het Heilige dat uit u geboren zal worden, Gods Zoon genoemd worden’.

Over 1 Johannes 5:7 wordt verschillend gedacht. Is deze tekst origineel of later toegevoegd? En gaat het hier over de leer van de drie-eenheid? Calvijn geeft een andere uitleg over dit vers. Hoe men hier ook over denkt, de leer van de drie-eenheid staat of valt niet met deze ene tekst. De duidelijkste teksten zijn Mattheüs 28:19 en 2 Korinthe 13:13. In Mattheüs 28 geeft Christus aan Zijn discipelen de opdracht om de volken te dopen ‘in de Naam van de Vader en van de Zoon en

van de Heilige Geest'. Het is de bekende doopformule. Drie Personen worden hier genoemd. Maar er is slechts één Naam, geen drie Namen. En Paulus geeft de zegen aan de gemeente van Korinthe met de woorden: 'De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde van God (de Vader) en de troost van de Heilige Geest zij met u allen'.

Persoonlijke troost

Drie en toch één, één en toch drie. Wat heb ik aan dit alles? Het lijkt allemaal ver bij ons vandaan te staan. Maar is dat zo? De geloofsbelijdenis spreekt over de werkingen 'die wij in ons gevoelen'. Hiermee bedoelt de belijdenis niet te zeggen dat er naast de Schrift nog een andere wijze is waarop de drie-enige God Zich aan ons bekendmaakt. Zij bedoelt te zeggen dat wat de Schrift ons openbaart ook door ons ervaren wordt, wanneer wij geloven. We komen telkens met deze drie-enige God in aanraking!

De Vader is onze Schepper door Zijn kracht. De Zoon is onze Verlosser door Zijn bloed. De Heilige Geest is onze Heiligmaker door Zijn inwoning in onze harten. Ieder van de Personen heeft een werk speciaal voor Zijn rekening genomen.

De Schrift geeft *trinitarisch* onderwijs. Dat dient zich af te spiegelen in de prediking, in onze geloofsbeleving, in ons gebedsleven, in alle aspecten van het christelijke leven. In de prediking is het van belang om de werken van de drie-enige God tot hun recht te laten komen. We lopen daarbij gevaar om één ervan te gaan over-accentueren ten koste van de andere. Bijvoorbeeld in het lied: 'Kinderen van één Vader zijn wij allemaal'. Dat mag nooit als iets vanzelfsprekends gezien worden. Het gaat niet buiten het verzoenend

werk van Christus en de wedergeboorte door de Heilige Geest om. Of je kunt denken aan de *Jesus movement*. Het is heel belangrijk om Christus centraal te stellen, maar Jezus verzoent ons met God de Vader. De charismatische beweging legt alle nadruk op de Geest. Maar verliest men zo niet gemakkelijk uit het oog dat we alleen door het geloof in Christus delen in de vrucht en de gaven van de Geest?

De Heidelbergse Catechismus heeft het geloof in de drie-enige God samengevat in het antwoord op de eerste vraag: Wat is uw enige troost zowel in leven als in sterven? In dat antwoord staat Christus centraal, en wordt tegelijk het werk van de drie-enige God beleiden.

Tot slot

Het geloof in God drie-enig is geen academische kwestie, maar absoluut noodzakelijk voor ons eeuwig heil. Wie Christus als Gods Zoon en de Heilige Geest als de derde Persoon in de drie-eenheid loochent, verliest daarmee de zaligheid. Christus kon ons eeuwig heil alleen als waarachtig God en mens verwerven, terwijl de Geest alleen als God dode zondaren kan levendmaken en vernieuwen. Onze verlossing is geen mensenwerk, evenmin als onze schepping dat is. God neemt dit hele werk voor Zijn rekening.

Mogen wij dat ook zo beleven. Dat geeft troost en bevat de grootste rijkdom. De Vader is God boven ons, de Zoon is God met ons, de Heilige Geest is God in ons. Zo belijdt het geloof: Deze God is ook mijn God! 'Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid', Rom. 11:36.

De drie-enige God komt alle lof, dank en aanbidding toe.

Gespreksvragen

1. Er zijn veel teksten en Schriftgedeelten waarin het werk van de drie Goddelijke Personen aan de orde komt. Kunt u er enkele noemen? Denk bijvoorbeeld aan 1 Petrus 1:3-12.
2. Wat verstaan we onder trinitarische prediking? Kunt u aan de hand van een Schriftgedeelte (bijv. Johannes 15:1-8) laten zien hoe dit moet functioneren in de preek?
3. We moeten waken voor eenzijdigheden. Lopen wij ook het gevaar om tot eenzijdigheden te vervallen? Staat bij ons het werk van één van de Personen teveel op de voorgrond of juist op de achtergrond?
4. Tot Wie moeten wij bidden? Is het verkeerd om afzonderlijk tot één van de drie Personen te bidden?
5. Hoe zou u in gesprek met een moslim de drie-eenheid ter sprake brengen?
6. Kunt u zeggen welke troost u persoonlijk heeft van deze leer?
7. De drie algemene belijdenisgeschriften zijn de Apostolische geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius. Lees deze door en geef aan wat zij zeggen over de drie-eenheid.

Wanneer ik dit schrijf, zie ik hoe de eerste bloemen zich aandienen. Sneeuwkllokjes en crocussen beginnen kleur te bekennen. De winter maakt langzaam plaats voor het licht van de lente. Dat ontluikende leven stemt dankbaar.

Na de bondsdag mocht ik het secretariaat van de Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen op mij nemen.

Graag stel ik mij kort voor: ik ben 60 jaar, getrouwd met José, en wij wonen in Nunspeet. In het dagelijks leven werk ik als medewerker op een exportboomkwekerij in het Zuid-Hollandse Boskoop. Tussen het snoeien en verzorgen van bomen word ik er telkens bij bepaald hoe wonderlijk Gods schepping is.

Tegelijk zien we dat diezelfde schepping zucht onder geweld. Wanneer wij het wereldnieuws volgen en zien wat er gebeurt tussen Israël, de Verenigde Staten en Iran, tussen Pakistan en Afghanistan, of in de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, kan ons hart onrustig worden. De machten van deze wereld lijken zo groot, de spanningen zo dreigend, en de toekomst zo onzeker.

Toch heeft de Heere Jezus dit zelf voorzegd. In Mattheüs 24 zegt Hij: “Gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen.” Het zijn geen gebeurtenissen buiten Gods weten om. Niets overvalt Hem; niets gebeurt te vroeg of te laat. De Heere houdt de wereldgeschiedenis in Zijn hand.

Dat neemt het verdriet niet weg, maar het geeft rust. Wat wij zien is niet het einde buiten God om, maar de weg waarlangs Hij Zijn

P. van der Lede

raad volvoert. Daarom mogen wij, te midden van onrust, vertrouwen dat Hij regeert, tot het einde toe.

We mogen dit seizoen nog een aantal keren met de mannenverenigingen samenkomen. Intussen leven er ook vragen over de toekomst van ons kerkverband. Hoe zal het verder gaan? Dan denk ik aan de woorden van Jacqueline E. van der Waals: Wat de toekomst brengen moge, ons geleidt des Heeren hand. Ook dat geeft rust. Wij hoeven de toekomst niet te overzien, maar mogen het heden dragen in vertrouwen op Hem.

We wensen u voor de komende tijd een goede tijd toe. Gode bevolen!

Een hartelijke groet, namens het bestuur
P. van der Lede (secretaris)

Nog even extra aandacht voor:

- De website: www.mannenbond-cgk.nl
- Uiterste inleverdatum kopij voor De Saamwerker nummer 2026-2:
zaterdag 23 mei 2026.
- **Bondsdag 7 november 2026 te Ede**

Voor alle data geldt D.V.

Bonddag 2026

'De christelijke vreemdelingschap'

Spreker: Ds. P.L.R. van der Spoel

Datum: D.V. zaterdag 7 november 2026

Tijd: Aanvang 10.00 uur

Plaats: Chr. Geref. Kerk 'De Tabernakel'
Verlengde Maanderweg 146
6713 LN Ede

Tel. 0318 – 611545

Bijbelstudies in de zomerperiode

In de maanden april tot en met september ligt het verenigingsleven op veel plaatsen wat stiller.

Daarom zullen er in deze periode op de website van de mannenbond regelmatig korte Bijbelstudies worden geplaatst.

Deze studies zijn bedoeld voor persoonlijke overdenking, maar kunnen ook goed samen gelezen worden met anderen.

De onderwerpen richten zich vooral op minder alledaagse of minder bekende gedeelten uit de Bijbel.

Juist deze onderwerpen kunnen verrassende lijnen laten zien en ons helpen om Gods

Woord nog beter te leren kennen.

Te denken valt bijvoorbeeld aan de betekenis van de naam **Maher-Shalal-Hash-Baz**, de zoon van de profeet Jesaja, die in zijn naam al een profetische boodschap droeg.

Ook zal er aandacht zijn voor de **Urim en Tummim**, de bijzondere middelen waarmee in het Oude Testament Gods leiding werd gezocht.

Daarnaast kunnen ook andere minder bekende onderwerpen aan bod komen, zoals **Melchizedek**, de mysterieuze priester-koning uit Genesis, de **Nephilim** die genoemd worden in Genesis 6, de **ark van het verbond** en haar betekenis, of de **verborgen jaren van Jezus** vóór Zijn openbare optreden.

Door deze studies willen we ook in de zomermaanden met elkaar verbonden blijven rond het Woord van God.

Tegelijk hopen we dat de studies later ook gebruikt kunnen worden in het nieuwe seizoen van de mannenverenigingen, bijvoorbeeld als inleiding of als basis voor een avond met gesprek en verdieping.

We hopen dat deze bijdragen mogen helpen om samen steeds opnieuw te ontdekken hoe rijk en veelzijdig de Bijbel is.

DIENST VAN HET KONINKLIJK HUIS

Ds. C.J. Droger, voorzitter en
De heer A. Kok, secretaris
Bond van Christelijke gereformeerde
mannenverenigingen in Nederland
Regentesselaan 66
3905 GX VEENENDAAL

NO.
25/dbo

'S-GRAVENHAGE
11 november 2025

LOCATIE
Paleis Noordeinde

Zeer geachte heer Droger,
Zeer geachte heer Kok,

Op verzoek van Zijne Majesteit de Koning wil ik u allen,
bijeengekomen op zaterdag 1 november jl. ter gelegenheid
van de jaarlijkse Bondsdag in de kerk *De Tabernakel* in Ede,
zijn oprechte dank overbrengen voor de vriendelijke
boodschap die hij van u mocht ontvangen.

Uw uiting van verbondenheid heeft de Koning zeer op prijs
gesteld. Ik hoop dat u kunt terugzien op een geslaagde
bijeenkomst.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Drs. J.C. Snoek
Persoonlijk Adviseur van
Zijne Majesteit de Koning en
Hare Majesteit de Koningin

Minister-President
Minister van Algemene Zaken

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen in Nederland
T.a.v. de heer A. Kok
Regentesselaan 66
3905 GX VEENENDAAL

Minister-President

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

T +3170 356 44 50

Onze referentie
2025-012712/9468442

Datum 11 december 2025
Betreft Reactie op uw brief d.d. 1 november 2025

Geachte heren Droger en Kok,

Dank weer voor uw brief en voor het onder mijn aandacht brengen van het thema van uw jaarlijkse Bondsdag. In reactie op wat u in uw brief te berde brengt, wil ik u graag antwoorden dat ik, samen met de andere leden van het kabinet, mij verantwoordelijk voel voor de continuering van het landsbestuur, de zorgvuldigheid, rechtmatigheid en uitvoerbaarheid van het beleid evenals de zorg voor de positie van ons land in het buitenland. Het kabinet blijft hier dan ook hard aan werken.

Met dankzegging voor de woorden van dank en bemoediging in uw brief, wens ik ook u alle goeds toe.

Met vriendelijke groet,

Dick Schoof

Verslag districtsavond Mannenverenigingen Noord-Veluwe

A. Vlijm

16 februari 2026

Thema: Het werk van de Heilige Geest

**Plaats: Christelijke Gereformeerde Kerk
de Zaaier te Harderwijk**

De opening wordt verzorgd door de voorzitter van de commissie Henk Bokhorst.

We zingen Psalm 25: 2 en 7, we lezen Johannes 16: 5-15; “de Heilige Geest en Zijn werk”. De voorzitter spreekt de wens uit dat we openstaan voor het werk van de Heilige Geest.

De voorzitter bidt met ons voor een gezegende avond en geeft de inleider van deze avond Prof. dr. J van den Os het woord.

1. De Heilige Geest heeft een hekel aan comfortzones.

Het is een leven van verloochening en strijden tegen onze wil.

In de Pneumatologie wordt kracht en het doel van de Geest, van Genesis tot Openbaring, van schepping tot voltooiing uitgewerkt.

Hierin is Christus het fundament van de Heilige Geest.

De Heilige Geest projecteert op Christus. Zoals in Galaten 2: 20 staat “Christus leeft in mij” en “ik leef door het geloof in de Zoon van God”.

Mijn leven wordt “Christusvormig. Jezus spreekt in Johannes 16: 7 over de Trooster die zal komen, dat is de 2de Trooster na Christus als 1ste Trooster.

Deze zet het werk van Christus voort en stelt Christus centraal.

2 Wat doet de Heilige Geest?

We lezen in de Bijbel al in de schepping het plan van God tot het uitvoer brengen door de Heilige Geest.

Bij de profeten komt er nieuw licht op het werk van de Heilige Geest als het volk van God afdwaalt en de Geest niet gemerkt wordt. De boodschap van God komt tot de profeten o.a. tot Jeremia en Ezechiël. Hier lezen we niet specifiek over de Heilige Geest, maar wordt het werk van de Heilige Geest herkend.

In 2 Petrus 1 lezen we over de Goddelijke kracht waardoor ons alles geschonken wordt wat tot het leven en de godsvrucht behoort; dus het werk van de Heilige Geest.

3 Als de Heilige Geest iets doet wordt er iets nieuws geschapen.

Er ontstaat een verwondering voor het werk van Christus.

Hoe diep is Zijn lijdensweg gegaan. We gaan het leren: Hij moet wassen, ik minder worden. Waar heb ik het aan verdiend?

Wat heeft Christus in mij gevonden? Dat is mijn troost. Je mag spreken van het “mijnen” van het geloof.

We zien dat in de loop der eeuwen wel eens minder aandacht is geweest voor het werk van Heilige Geest.

Door de opkomst van de Evangelische bewegingen, die juist sterk gericht zijn op het werk van de Geest, is er in de kerken ook weer meer aandacht voor het werk van de Heilige Geest

4 Hoe herken je het werk van de Heilige Geest?

Het is in het gebed te merken. Je laat God in je hart kijken i.p.v. een verlanglijstje voor God neer te leggen. Het Woord van God woont in je, er is liefde voor Gods Woord.

Ook is er gebed om de werking van de Heilige Geest. Zie ik de vrucht van de Geest in mij en ben ik bij Christus gebracht?

De Heilige Geest gaat zijn eigen weg en wil mensen inzetten en gebruiken. Hebben we oog voor anders denkenden in de gemeente en om ons heen?

Kunnen we het opbrengen te zaaien, zonder de vrucht te bespeuren?

De Geest kan het uitwerken op momenten dat wij het niet verwachten of opmerken.

De Geest werkt wonderlijk, denk ook aan moslims die tot bekering komen door dromen.

In het huisgezin van God zijn veel soortige mensen die door de Geest geleid worden, dit kan ook in onze gemeente zo zijn, hebben we daar oog voor.

5 De verzegeling van het Heilige Geest.

Dat is authentiek geloven; is het waar met mij? Ben ik verzegeld met de Heilige Geest, is het echt, is het zeker?

Als Christus in mij is, dan is dit het werk van de Geest, dan is er verzegeling van de Geest.

Hoe krijg ik zekerheid?

Voor Paulus is het geen vraag. Wie Christus kent, dient de Heere en dient de gemeente.

Als het moeilijk is om mensen voor taken in de gemeente te krijgen, hoe staat het dan met het werk van de Heilige Geest? De Heilige Geest maakt bereid om te dienen. Dan valt de nadruk niet op bekwaamheid, daar zorgt de Geest wel voor.

Houdt u echt van de gemeenteleden, ook die anders in het leven staan dan de meesten?

Diversiteit wordt vaak als een probleem gezien, maar niet voor de Geest.

Van ons wordt liefde verwacht.

Liefde is een vrucht van de Geest en werkt openheid.

6 De geest die opent.

De Heilige Geest geeft opening voor het Woord, hier is gebed voor nodig. Het gebed voor of na het Bijbellezen is van essentieel belang, vraag om de werking van de Geest.

De Heilige Geest wil spreken door het Woord en er moet ruimte gemaakt worden in ons hoofd en hart om het Woord zijn werk te laten doen.

Geven we de Geest de ruimte om het Woord tot ons te laten komen?

De Geest kan ook bedroefd worden door de geest van de wereld die we ruimte geven in ons leven en waardoor er geen ruimte is voor de Heilige Geest.

Dit kan ook leiden tot de zonde tegen de Heilige Geest; dat is de verharding en het moedwillig God afwijzen.

De Heilige Geest kan zich ook terugtrekken voor een tijd, om je te laten zien dat je terug moet naar God de Vader.

Als bemoediging Efeze 5: 18 Word niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar vervuld met de Geest.

Pauze.

Na de pauze zingen we Ps 119: 3 en 25 en is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

In Romeinen 8: 26 staat "De Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen".

Wat betekent dit?

Hier zien we het werk van de Geest, Hij legt het voor Gods troon met alle inspanning voor de zijnen, Hij zucht met de schepping mee en Hij bidt voor de zijnen.

Hoe kunnen we jongeren het werk van de Heilige Geest verklaren?

Het zicht op de Heilige Geest wordt gewerkt in het geestelijk volwassen worden, het is moeilijk te vatten, het is te merken. We mogen jongeren er wel mee bemoedigen en zij mogen er om bidden.

Betreffende kinderen die een eigen weg gaan bij de Heere en de kerk vandaan, hebben ons gebed zo nodig. Onderschat de Heilige Geest daarin niet.

Benut de momenten dat er opening voor gesprek is. Hij wil het gebruiken.

In het Oude Testament is het werk van de Heilige Geest minder zichtbaar, hoe leefden de mensen met de Heilige Geest?

In de geschiedenis wijkt het volk Israël steeds verder van God en de Geest af. De profeten worden door de Geest gedreven om ze terug te roepen.

Kan Christus werken zonder de Heilige Geest? Dat is uitgesloten, waar Christus werkt, werkt de Geest. Als Efeze 2: 10 spreekt over “geschapen in Christus Jezus” dan is dat door de Geest.

Nadat we zingen Psalm 143: 10 “Uwe goede Geest bestier mijn schreden en leid mij in een effen land”, dankt ds. van den Os met ons en wens de voorzitter ieder wel thuis.

Prof. dr. J. van den Os sprak over ‘De werking van de Heilige Geest’

Het ontbrak de aanwezigen aan niets.

Er waren rond de 30 aanwezigen deze avond

Tijdens de korte pauze werd er wat met elkaar gesproken

De Geest in het dagelijks leven en in de kerk

Prof. dr. J van den Os

Een boekrol die opgerold en afgesloten wordt met een zegel. Als teken van echtheid. Een teken dat wat hier geschreven staat, werkelijk uit eerste hand is. Het is van de eigenaar. Er is niet mee geknoeid. Hier kunt u zeker van zijn. De verzegeling van de Heilige Geest: de Geest Die mij tot zekerheid brengt. Niet omdat ik op mezelf zie, want dat is niet wat Paulus zegt. Hij zegt niet dat je zekerheid en echtheid vindt doordat jijzelf en je eigen geloof goed genoeg zijn. Paulus brengt ons niet bij de twijfel, niet bij het allereerst graven in onszelf, maar bij de vraag: wat heeft Christus in uw leven gedaan?

Als u de Heere kent, dan is dat een ankerpunt. Dan heeft de Heere Zijn zegel gestempeld op uw bestaan: dit is Mijn domein. Zoals de Catechismus zegt: Wat is uw enige troost? Dat ik het eigendom van mijn Zaligmaker ben. Dat is het werk van de Geest: het zegel dat de Geest op mijn leven drukt. De zekerheid die Paulus ook in Romeinen 8 benoemt: de Geest Die met onze geest getuigt dat wij kinderen van God zijn.

Betekent dat dan dat er geen twijfel is? Zeker niet. Paulus heeft daar ook aandacht voor. In Romeinen 6 spreekt hij over het leven in Christus, maar vervolgens komt de werkelijkheid van lijden, vragen en strijd, zoals in Romeinen 7: "Ik ellendig mens." Maar dan weer de blik op Christus.

Wat hebt u in Hem? Wat heeft Christus u geschonken? Dat de Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn. Dat is zekerheid.

Juist bij vragen van toe-eigening, hoe word ik zeker? Dan wijst het Woord ons de weg: de weg van Christus. Wie is Christus voor u? Het begint bij Christus vóór u. En dan: ik met Hem. Hoe krijg ik zekerheid? Door op Hem te zien. Dat is wat de Geest doet: getuigen dat wij kinderen van God zijn.

En dan nog iets. We spraken over schepping en zekerheid. Misschien is dat ook iets wat wij in onze kerken, in brede zin, opnieuw moeten leren: leven met Christus. Want waar de Geest werkt, daar schenkt Hij ook gaven. Voor Paulus is het geen vraag óf iemand een gave heeft, of een taak in de gemeente. Dat is een gegeven. Wie Christus kent, ontvangt gaven van de Geest. In Korinthe was daar discussie over (1 Korinthe 12–14): wat is de beste gave? Wat is belangrijker? Maar voor Paulus staat vast: wie Christus kent, dient. Dient Zijn gemeente. En die gaven hebben geen houdbaarheidsdatum. Het Woord zegt niet dat ze na verloop van tijd uitgewerkt zijn. Tegelijk begint alles bij het dienen van de Heere.

Ik merk dat er vaak gesproken wordt vanuit onze mogelijkheden: wat kan ik, waar heb ik ruimte voor?

Maar Paulus zegt: de gave is er.

Daar moet u beginnen. Wat heeft Christus u gegeven?

Wat heeft de Geest in uw leven gelegd, waarmee u dienstbaar kunt zijn in Christus' gemeente?

Hoe kan het dan dat er in zoveel gemeenten moeite is om taken te vervullen?

Niet alleen ambten, maar ook jeugdwerk en verenigingen? Zou het kunnen dat we beginnen bij onszelf in plaats van bij de gaven die God schenkt. Misschien zegt u: ik heb al zoveel gedaan voor de gemeente, het is wel goed geweest. En rustmomenten zijn er ook. Maar onze roeping om dienstbaar te zijn, blijft. De Heere wil wegen met ons gaan, ook nu nog, in Zijn gemeente

Wel dit: een gave is geen vaardigheid. Dat wil Paulus juist duidelijk maken tegenover Korinthe. Het is niet: dit kunnen wij. Het is een gave van God. Besef hoe kostbaar dat is: dat de Geest dit in uw leven werkt om de gemeente op te bouwen, gelovigen te voeden en God te verheerlijken. Niet iedereen heeft dezelfde gave. Maar de Heere wil die veelkleurigheid gebruiken in het midden van de gemeente. En de hoogste gave, zegt 1 Korinthe 13, is de liefde. Daarom een indringende vraag: houdt u werkelijk van uw gemeenteleden? Niet alleen van hen die denken en doen zoals u, maar ook van hen die anders zijn — en toch bij Christus' gemeente horen? Veelkleurigheid is geen probleem, maar een oefenschool in liefde. Kijk komende zondag eens om u heen: houdt u van deze mensen? Niet slechts omdat u samen in één kerk zit, maar met een liefde die verder gaat dan een verstandshuwelijk. Liefde, die de Geest schenkt, geeft openheid. Zoals in een huwelijk: liefde schept ruimte voor geloofsgeheimen, worstelingen en vreugde. Natuurlijk, het is niet volmaakt. Waar mensen samenleven, vallen soms harde woorden. Maar is er in onze gemeente de liefde die de Geest wil geven? Liefde is vrucht van de Geest. Alles wat in Galaten 5 genoemd wordt, vindt zijn samenvatting in dat eerste woord: liefde. De Geest maakt de kerk van Christus niet tot een harde gemeenschap, maar tot een gemeenschap van liefde.

Niet van lievigheid, dat is iets anders. Liefde trekt soms een grens. Zoals in de opvoeding. Liefde zegt ook: tot hier en niet verder. Want de Geest is ook de Geest van de waarheid. Verder: de Geest opent. Allereerst de Schrift. Waar de Geest werkt, daar wekt Hij liefde voor de Bijbel. We kunnen de Bijbel lezen als een gewoon boek, maar zonder de Geest verstaan wij hem niet. Daarom bidden wij om de verlichting van de Heilige Geest. “Verstaat u wat u leest?” Die vraag vraagt om gebed. Laat uw Bijbellezen voorafgaan door gebed: Heere, open mijn ogen. Geef mij geestelijke ogen. Bijbellezen is geen tussendoortje. Als de Geest wil spreken, moet er rust en ruimte zijn, een biddend hart. Maar de Geest opent ook onze ogen voor de werkelijkheid. Dat wij zien wat er geestelijk gaande is. Dat wij waakzaam en nuchter zijn. Dat wij niet in slaap gesust worden door materialisme, secularisatie of ikerichtheid. Paulus spreekt ook over profetie: niet als toekomstvoorspelling, maar als het verstaan van de tijd. Wat vraagt Christus van ons op dit kruispunt van ons bestaan? Verstaan wij onze tijd nog? En tenslotte: de Schrift spreekt erover dat wij de Heilige Geest kunnen bedroeven (Efeze 4). Dat gebeurt wanneer wij niet leven uit Christus, wanneer wij ons laten leiden door de geest van deze wereld. Wanneer de Heere het minimale krijgt. Wanneer wij zeggen: U in Uw hoekje en ik in het mijne. Daarom eindig ik niet negatief, maar met Paulus' oproep uit Efeze 5: “Wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met de Geest.” Laat de Geest ruim baan krijgen in ons leven. Dat Hij afbreekt en opbouwt. Minder van mij. Meer van Christus.

En al kost dat ons onze comfortzone, het eindigt in het eeuwig met Hem zijn.

Sprekers themadagen 2026

Themadagen 2026

Thema: Gaan aan Gods hand.

Deelthema 1: Gods hand in het lijden

Deelthema 2: Gelovig omgaan met het lijden.

7 MAART 2026

Sprekers:

Ds. D. Breure (PKN Kockengen)

Ds. W.E. Klaver (CGK Meerkerk)

Locatie: Wilnis (Utrecht)

28 MAART 2026

Sprekers:

Ds. J. Lohuis (PKN Scherpenisse)

Ds. J.M.J. Kieviet (CGK Barendrecht)

Locatie: Tholen

18 APRIL 2026

Sprekers:

Ds. M.G.M. Mudde (PKN Oosterwolde)

Ds. H.H. Klomp (CGK Veenendaal)

Locatie: 't Harde

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. J. Lohuis (PKN Scherpenisse)

Ds. J.M.J. Kieviet (CGK Barendrecht)

Locatie: Ridderkerk

10 OKTOBER 2026

Sprekers:

Ds. C.J. Rijdsdijk (PKN Montfoort)

Ds. H.H. Klomp (CGK Veenendaal)

Locatie: Veenendaal

